

וְאֵית אַחֲרֵינוּ דְסִלְקִין לִזְנוּ תַּמָּן, כִּד קִדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא בְּפִלּוּגְתָּא בְּבִנֵי מְתִיבְתָּא, וְאִמְרֵי מָאן
 מוּכַח, הָא פְּלוּגֵי דְאוּכַח מְלָה. בְּדִין סִלְקִין לִיה תַּמָּן,
 וְאוּכַח הֵהוּא מְלָה בֵּין קִדְשָׁא בְּרִיד הוּא וּבֵין בְּנֵי
 מְתִיבְתָּא. וְאֵית אַחֲרֵינוּ דְסִלְקִין לִזְנוּ תַּמָּן לְדִינָא,
 וְדִינֵינוּ לִיה תַּמָּן, לְבָרְרָא לִזְנוּ, וְלִלְבָנָא לִזְנוּ.

אָמַר לִיה רַבִּי יוֹסֵי, אִי הָכִי בְּלֵא דִינָא אֶתְפֹּטֵר בַּר
 נָשׁ וְאֶסְתַּלַּק מִהָאֵי עֲלָמָא. וְאִי בְּדִינָא
 אֶסְתַּלַּק, אָמַאי אֶתְדָּן זְמָנָא אַחֲרֵינוּ. אָמַר לִיה, הָכִי
 אוֹלִיפְנָא, וְהָכִי שְׂמַעְנָא, דְהָא וּדְאִי בְּדִינָא אֶסְתַּלַּק
 בַּר נָשׁ מִהָאֵי עֲלָמָא, אַבְּל עַד לָא יִיעוּל לְמַחֲצֵתְהוֹן
 דְּצַדִּיקָיָא, סִלְקֵי לִיה לְדִינָא, וְתַמָּן אֶתְדָּן בְּתַהוּא
 מְתִיבְתָּא דְרַקִּיעָא.

וְתַמָּן קִימָא הֵהוּא מְמַנָּא דְגִיְהֵנָם לְאֶסְטָאָה. זַפְּאָה
 אִיהוּ מָאן דְּזָכִי מִן דִּינָא, וְאִי לָאו הֵהוּא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

אָדָם וּמִסְתַּלַּק מִהָעוֹלָם הַזֶּה? וְאִם בְּדִין
 הַסְּתַלַּק, מִדּוּעַ נִדּוֹן פַּעַם אַחֲרֵת? אָמַר לוֹ, כִּד
 לְמַדְנּוּ וְכִד שְׂמַעְנּוּ, שְׁחֵרֵי וּדְאִי בְּדִין הַסְּתַלַּק
 הָאָדָם מִהָעוֹלָם הַזֶּה. אַבְּל עַד שְׂלֵא וְכַנֵּם
 לְמַחֲצַת הַצַּדִּיקִים, מַעֲלִים אוֹתוֹ לְדִין, וְשָׁם
 נִדּוֹן בְּאוֹתָהּ יוֹשִׁיבַת הַרְקִיעַ.

וְשָׁם עוֹמֵד אוֹתוֹ מְמַנָּה הַגִּיְהֵנָם לְהַשְׁמִיץ.
 אֲשֶׁרֵי מִי שׁוֹכַח בְּדִין. וְאִם לָא, אוֹתוֹ מְמַנָּה

וַיֵּשׁ אַחֲרֵים שְׂמַעְלִים אוֹתָם לְשֵׁם כְּשֶׁהַקּוּדֵשׁ
 בְּרוּךְ הוּא בְּמַחֲלָקַת עִם בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה,
 וְאוֹמְרִים מִי מוּכַיֵּחַ? הֲרֵי פְּלוּגֵי הוּכִיחַ הַדְּבָר.
 אִזּוּ מַעֲלִים אוֹתוֹ לְשֵׁם, וּמוּכַיֵּחַ אוֹתוֹ הַדְּבָר
 בֵּין הַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ הוּא וּבֵין בְּנֵי הַיְּשִׁיבָה. וַיֵּשׁ
 אַחֲרֵים שְׂמַעְלִים אוֹתָם שָׁם לְדִין, וְדַנִּים אוֹתוֹ
 שָׁם לְבָרְרָם וְלִלְבָנָם.

אָמַר לוֹ רַבִּי יוֹסֵי, אִם כִּד, בְּלֵי דִין נַפְטָר

מִמָּנָא דְגִיְהֵנָם נָטִיל לִיָּה, בְּשַׁעְתָּא דְמִסְרִין לִיָּה בִידוּי,
 וּמְקַלַּע לִיָּה מִתַּמָּן לְתַתָּא, כְּמֵאן דְמְקַלַּע אַבְנָא (דף קפ"ו)
 בְּקֶרְטִיפָא (ס"א בְּקוֹספִּיתָא) וּדְכַתִּיב, (שמואל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ
 אִיבִיד יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע וְגו'. וְשִׁדֵי לִיָּה
 לְגִיְהֵנָם, וְקַבִּיל עוֹנְשֵׁיהָ כְּפּוּם מַה דְאַתָּדִן.

תָּא חַזִּי, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֵת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד
 לִפְנֵי מַלְאָךְ וְגו', דְסָלִיקוּ לִיָּה לְדִינָא, גּוֹ הַהוּא
 מְתִיבְתָא דְרַקִּיעָא, בְּשַׁעְתָּא דְאַתְפָּטֵר מֵהַאי עֲלָמָא.
 עוֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ יי, דָּא הוּא הַהוּא נַעַר, רִישׁ
 מְתִיבְתָא, דְאִיְהוּ חֲתִיךְ דִּינָא עַל פְּלָא.

וְהַשָּׁטָן, מָאן וְהַשָּׁטָן. הַהוּא דְמִמָּנָא, עַל נֶפֶשׁתָּא
 בְּגִיְהֵנָם, דְתִיאֻבְתִּיהָ לְמִיֶּסֶב לִיָּה, וְתַדִּיר
 קִימָא וְאָמַר הַב הַב, הָבו חַיִּיבִין לְגִיְהֵנָם. לְשָׁטָנוּ,
 לְאַדְבָּרָא חוֹבוֹי. בְּדִין וַיֹּאמֶר יי אֵל הַשָּׁטָן וַיַּעַר
 בְּךָ הַשָּׁטָן וַיַּעַר ה' בְּךָ, תִּרְיִן גַּעְרוֹת אַמְאִי. אָלָא

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

מִהַעוֹלָם הוּא. עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ ה' – זֶהוּ אוֹתוֹ
 נַעַר רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה, שֶׁהוּא חוֹתֵךְ דִּין עַל הַכֹּל.
 וְהַשָּׁטָן, מִי זֶה וְהַשָּׁטָן? אוֹתוֹ מְמַנָּה עַל
 הַנֶּפֶשׁוֹת בְּגִיְהֵנָם, שְׂתַאֲנוֹתוֹ לְקַחְתּוֹ, וְתַמִּיד
 עוֹמֵד וְאָמַר הַב הַב, תָּנוּ רְשָׁעִים לְגִיְהֵנָם.
 לְשָׁטָנוּ – לְהַזְכִּיר חַטָּאוֹי. וְאֵן – וַיֹּאמֶר ה' אֵל
 הַשָּׁטָן וַיַּעַר ה' בְּךָ הַשָּׁטָן וַיַּעַר ה' בְּךָ. שְׂתִי
 גַּעְרוֹת לְמַה? אָלָא אַחַד לְדוּמָה, וְאַחַד לְאוֹתוֹ

הַגִּיְהֵנָם לִזְכֹּךְ אוֹתוֹ בְּשַׁעַה שְׁמוֹסְרִים אוֹתוֹ
 בְּיָדוֹ, וּמְקַלַּע אוֹתוֹ מִשָּׁם לְמַטָּה כְּמוֹ שְׁקוֹלַע
 אָבִן בְּקַלַּע (כַּף הַקָּלַע), שְׂכַתִּיב (שמואל א-כה) וְאֵת
 נֶפֶשׁ אִיבִיד יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע וְגו'.
 וְזוּרְקוֹ לְגִיְהֵנָם, וּמְקַבֵּל עֲנִשׁוֹ כְּפִי מַה שְׁגָדוֹן.
 בָּא וְרָאָה, (זכריה ג) וַיֵּרְאֵנִי אֵת יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן
 הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאָךְ וְגו'. שְׁהַעְלוּהוּ לְדִין
 לְתוֹךְ אוֹתָהּ וַיְשִׁיבֵת הַרְקִיעַ בְּשַׁעַה שְׁנַפְטֵר

תָּד לְדוֹמָה. וְחַד, לְהֵהוּא דְנַפְקָא מִגִּיהֶנּוּם, דְּקַיִימָא
תְּדִיר לְאַסְטָאָה.

תָּא חַזִי, הֵהוּא שְׁטָן עֲלָאָה נְחִית כְּמָה דְאוּקְמוּהָ,
דְּאַגְלִים בְּדִיוּקְנָא דְשׁוּר, וְכָל אֵינּוֹן רוּחִין בִּישׁוּן,
דְּאַתְדָּנוּ לְאַעְלָא בִּגִיהֶנּוּם, לְחִיד לֹון בְּרַגְעָא חָדָא,
וְחֲטָף לֹון, וְנְחִית וַיְהִי לֹון לְדוֹמָה, לְבַתָּר דְּבַלַע לֹון.
וְדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיֹּאמֶר מוֹאָב אֶל זְקַנֵי מִדְיָן עֲתָה
יִלְחֲכוּ הַקְּהָל אֶת כָּל סְבִיבוֹתֵינוּ כְּלַחוּף הַשׁוּר,
דְּאַשְׁתְּמוּדַע, הַשׁוּר דְּקַיִימָא לְבִישׁ עַל כָּל בְּנֵי עֲלֻמָּא.
אֵת יֶרֶק הַשְּׂדֵה, אֵינּוֹן רוּחִין דְּבְנֵי נְשָׂא, דְּאֵינּוֹן יֶרֶק
הַשְּׂדֵה. הַשְּׂדֵה, הֵהוּא שְׂדֵה דְּאַשְׁתְּמוּדַע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אֵי הָכִי, חַפִּים הָוָה בְּלָק. אָמַר לִיה
וְדָאִי, וְהָכִי אֶעְטְרִיד לִיה לְמַנְדַע כָּל אֶרְחוּי
דְּהֵהוּא שׁוּר, וְאֵי לָא יִדְעֵי לְהוּ, לָא יְכִיל לְמַעְבַד
חֲרָשׁוּי וְקַסְמוּי. אָמַר רַבִּי יוֹסִי וְדָאִי הָכִי הוּא, וַיָּאוֹת

לשון הקודש

סביבותינו בלחף השור, הנודע, השור שעומד
לרע על כל בני העולם. את ירק השדה -
אותן רוחות בני אדם, שהם ירק השדה.
השדה - אותו השדה הידוע.

אמר רבי יוסי, אם כך, בלך היה חכם. אמר
לו, בודאי, וכך הצטרף לדעת כל דרכי אותו
השור, ואם לא יודע אותם, לא יכול לעשות

שיוצא מגיהנם שעומד תמיד להשטין.
בא וראה, אותו שטן עליון יורד כמו
שפרשוהו, שהתגלם בדמות שור, וכל אותן
רוחות רעות שנודנו להכנס לגיהנם, לוחף
אותן ברגע אחד וחוטפן, ויורד ונותנן לדומה
לאחר שבולעם. וזהו שכתוב ויאמר מואב
אל זקני מדן עתה ילחכו הקהל את כל

אִמְרַת. וְתוֹקֶפֶיָה דְהָהוּא שׁוֹר, מִבֵּי מִכְרִיזוּ עַל
הַתְּבוּאָה. (כאן חסר) כֹּל אֵינוֹן יוֹמִין דְּמִכְרִיזִין וְכֹל יוֹמִין
דְּמִכְרִיזִי עַל רוּחֵיהוֹן דְּבְנֵי נֶשָׁא. וְאֵינוֹן יוֹמֵי נִסָּן,
וְיוֹמֵי תִשְׂרִי, וְהָא אֲתִמֵּר.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הוּוּ אֲזֵלִי בְּאוֹרְחָא, מָטוּ
לְהָהוּא אֲתֵר דְּכִפֵּר סְכָנִין, דְּהָהוּ תַפְּן רַב
הַמְּנוּנָא סְבָא, אֲתֵאָרְחוּ בְּאֲתֵתָא דִּילֵיהּ, דְּהָהוּ לָהּ
בְּרָא חֲדָא זְעִירָא, וְכֹל יוֹמָא הָהוּ בְּבֵי סְפָרָא, הָהוּ
יוֹמָא סָלִיק מִבֵּי סְפָרָא, וְאֲתָא לְבֵיתָא, חָמָא לֹון
לְאַלִין חֲפִימִין. אֲמָרָה לִיה אֲמִיָּה, קָרִיב לְגַבֵּי אֵלִין
גּוֹבְרִין עַלְאִין וְתַרְוּוּחַ מַנְיִיחוּ בְּרַבָּאן. קָרִיב לְגַבֵּי־הוּ,
עַד לָא קָרִיב, אֲהֲדַר לְאַחוֹרָא. אֲמַר לִיה לְאַמִּיָּה, לָא
בְּעִינָא לְקַרְבָּא לְגַבֵּי־הוּ. דְּהָא יוֹמָא דָּא לָא קְרוּ
קְרִיאַת שְׁמַע, וְהָכִי אֲזַלְפִי לוּ, כֹּל מָאן דְּלָא קְרִי
קְרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנְתֵיהּ, בְּגַדְוֵי הוּא כֹּל הָהוּא יוֹמָא.

לשון הקודש

שְׁהֵיָה לָהּ בֵּן אֶחָד קָטָן, וְכֹל הַיּוֹם הִיָּה בְּבֵית
הַסְּפָרָה. אוֹתוֹ יוֹם עָלָה מִבֵּית הַסְּפָרָה וּבָא
הַבֵּיתָה, רָאָה אֶת אוֹתָם הַחֲכָמִים. אֲמָרָה לוּ
אִמּוֹ, הַתְּקַרֵּב לְגַבְרִים הַעֲלִיזִים הִלְלוּ וְתַרְוִיחַ
מִהֶם בְּרַכּוֹת. קָרִיב אֲלֵיהֶם, וְעַד שְׁלֹא קָרִיב,
חֲזַר לְאַחוֹר. אֲמַר לְאִמּוֹ, אֵינִי רוֹעֵה לְקָרִיב
אֲלֵיהֶם, שְׁהֲרִי יוֹם זֶה לָא קְרָאוּ קְרִיאַת שְׁמַע,
וְכֹךָ לְמַדוּנִי, כֹּל מִי שְׁלֹא קְרָא קְרִיאַת שְׁמַע

בְּשָׁפֵי וּקְסָמִיו. אֲמַר רַבִּי יוֹסֵי, וְדָאֵי בְּךָ הוּא,
וְנָאָה אִמְרַת. וְכֹךָ אוֹתוֹ הַשׁוֹר מִבְּשִׁמְכְרִיזִים
עַל הַתְּבוּאָה. כֹּל אוֹתָם יָמִים שְׁמִכְרִיזִים וְכֹל
הַיָּמִים שְׁמִכְרִיזִים עַל רוּחוֹת בְּנֵי אָדָם, וְהֵם
יָמֵי נִסָּן, וְיָמֵי תִשְׂרִי, וְהֲרִי נִתְבְּאֵר.

רַבִּי יִצְחָק וְרַבִּי יְהוּדָה הִיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ.
הִגִּיעוּ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל כִּפֵּר סְכָנִין, שְׁהֵיָה
שֵׁם רַב הַמְּנוּנָא סְבָא. הַתְּאָרְחוּ אֲצֵל אֲשֵׁתוֹ,

שָׁמְעוּ אֵינֹן, וְתִזְוֹתוֹ, אָרִימוּ יְדֵיהֶוּ וּבְרִיכוֹ לִיהִי.
 אָמְרוּ וַדָּאי הָכִי הוּא. וַיִּזְמַא דָּא אֲשֶׁתְּדִלְנָא
 בְּהַדְרֵי תָתָן וּבְכָלָהּ, דְּלֹא הָוָה לֹוֹן צָרְכֵיהֶוּ, וְהָוִי
 מִתְאַחֲרֵן לְאַזְדִּוּוֹנָא, וְלֹא הָוָה בַּר נֶשׁ לְאַשְׁתְּדִלְנָא
 עַלֵּיהֶוּ, וְאַנָּן אֲשֶׁתְּדִלְנָא בְּהִוִי, וְלֹא קָרִינָן קָרִיאַת שְׁמַע
 בְּעוֹנָתִיהָ, וּמֵאֵן דְּאַתְעַפֵּק בַּמְצוּחָה, פָּטוּר מִן הַמְצוּחָה.
 אָמְרוּ לִיהִי, בְּרִי, בְּמָה יִדְעַת. אָמַר לִיהִי, בְּרִיחָא
 דְּלְבוּשֵׁיכֹו יִדְעָנָא, בַּד קָרִיבְנָא לְנַפְיִכֹו. תְּזוּחֹו. יִתְבוּ,
 נְטִלוּ יְדֵיהֶוּ וּבְרִיכוּ רַפְתָּא.

רַבִּי יְהוּדָה הָוִי יְדוּי מְלוּכְלָכָן, וְנָטִיל יְדוּי, וּבְרִיךְ
 עַד לָא נָטִיל. אָמַר לְהוּ, אִי תִלְמִידֵי דְרַב
 שְׁמַעְיָה חֲסִידָא אַתּוֹן, לָא הָוָה לְכוּ לְבַרְכָּא בְּיַדִּים
 מְזוּזָהּמוֹת, וּמֵאֵן דְּבְרִיךְ בְּיַדִּים מְזוּזָהּמוֹת, חֲזִיב מִיתָה.
 פְּתַח הֵהוּא יַנּוּקָא וְאַמַּר, (שמות ל) בְּבֹאֵם אֶל אֶהֱל
 מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יָמוּתוּ וְגו'. יִלְפִינָן

 לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

אָמַר לְהֵם, בְּרִיחַ לְבוּשְׁכֶם יִדְעַתִּי בְּשִׁקְרַבְתִּי
 אֲלֵיכֶם. תְּמַחֹו. יִשְׁבוּ, נְטִלוּ יְדֵיהֶם וּבְרִכוּ פַת.
 רַבִּי יְהוּדָה הָוִי יְדוּי מְלוּכְלָכוֹת, וְנָטִיל יְדוּי
 וּבְרִיךְ טָרַם שְׁנָטִל. אָמַר לוֹ, אִם תִּלְמִידֵי רַב
 שְׁמַעְיָה חֲסִידֵי אַתֶּם, לֹא הָיָה לְכֶם לְבַרְךְ
 בְּיַדִּים מְזוּזָהּמוֹת, וּמִי שְׁמַבְרִךְ בְּיַדִּים מְזוּזָהּמוֹת
 חֲזִיב מִיתָה.

פְּתַח אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְאַמַּר, (שמות ל) בְּבֹאֵם אֶל

בְּעוֹנָתָהּ, הוּא בְּגֵדוּי כָּל אוֹתוֹ הַיּוֹם.
 שָׁמְעוּ הֵם וְתַמְחוּ, הָרִימוּ יְדֵיהֶם וּבְרִכוּהוּ.
 אָמְרוּ, וַדָּאי כִּדְ זֶה, וַיּוֹם זֶה הִשְׁתַּדְּלָנוּ יַחַד עִם
 תָּתָן וּבְכָלָהּ שְׁלֹא הָיוּ לְהֵם צָרְכֵיהֶם וְהָיוּ
 מִתְאַחֲרִים לְהַזְדוּגָה, וְלֹא הָיָה אֲדָם שִׁישְׁתַּדֵּל
 עֲלֵיהֶם, וְאַנּוּן הִשְׁתַּדְּלָנוּ בְּהֵם וְלֹא קָרְאֵנוּ
 קָרִיאַת שְׁמַע בְּעוֹנָתָהּ, וּמִי שְׁעוֹסֵק בַּמְצוּחָה –
 פָּטוּר מִהַמְצוּחָה. אָמְרוּ לוֹ, בְּנִי, אֵיךְ יִדְעַתָּ?

מֵהָאֵי קָרָא, דְּמֵאן דְּלֵא חֵיִשׁ לְהָאֵי, וַיִּתְחַוֵּי קָמִי
מַלְכָּא בִּידִין מְזוּחָמֵן, חָיִב מִיתָא. מָאֵי טַעְמָא. בְּגִין
דִּידוּי דְּבַר נָשׁ יִתְבִּין בְּרוּמוֹ שְׁל עוֹלָם. אַצְבָּעָא חָדָא
אוֹת בִּידָא דְּבַר נָשׁ, וְאִיהוּ אַצְבָּעָא דְּאַרְמָא מְשָׁה.

כְּתִיב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחַם עֵצֵי שֹׁטִים חֲמֻשָּׁה
לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמֻשָּׁה בְּרִיחַם
לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וּכְתִיב וְהִבְרִיחַ הַתִּיכּוֹן
בְּתוֹךְ הַקַּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה. וְאִי
תֵּימָא, דִּתְהוּא בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן אַחְרָא הוּא, דְּלֵא הָוָה
בְּכֻלָּא דְּאֵינּוֹן חֲמֻשָּׁה. לָאוּ חֲבִי. אֶלָּא תְּהוּא בְּרִיחַ
הַתִּיכּוֹן, מֵאֵינּוֹן חֲמֻשָּׁה חָוָה. תִּרְיִן מִכָּאן, וְתִרְיִן מִכָּאן,
וְחַד בְּאַמְצְעִיתָא. הָא חָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן, עֲמוּדָא
דִּיעֲקֵב, רָזָא דְּמֻשָּׁה, (דף קפ"ו ע"ב) לְקַבֵּל דָּא, חֲמֻשׁ
אַצְבָּעָאן בִּידָא דְּבַר נָשׁ. וְהִבְרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּאַמְצְעִיתָא,
רַב וְעֵלְאָה מִכָּלָא, בֵּיהּ קִיּוּמִין שְׂאֵר אַחְרֵינִין.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

בְּרִיחַם לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. וְכָתוּב
וְהִבְרִיחַ הַתִּיכּוֹן בְּתוֹךְ הַקַּרְשִׁים מִבְּרִיחַ מִן
הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה. וְאִם תֵּאמַר שְׂאוֹתוֹ בְּרִיחַ
הַתִּיכּוֹן הוּא אַחֵר, שְׁלֵא הָוָה בְּכֻלָּל אוֹתָם
חֲמֻשָּׁה – לֹא כֵּן. אֶלָּא אוֹתוֹ בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן
הָוָה מֵאוֹתָם חֲמֻשָּׁה, שְׁנַיִם מִכָּאן וְשְׁנַיִם מִכָּאן
וְאֶחָד בְּאַמְצְעֵי. הֲרִי הָוָה בְּרִיחַ הַתִּיכּוֹן עֲמוּד
יַעֲקֹב, סוּד מֻשָּׁה. בְּנֶגֶד זֶה חֲמֻשׁ אַצְבָּעוֹת בְּיַד

אֶהֱל מוֹעֵד יִרְחֲצוּ מַיִם וְלֹא יִמְתּוּ וְגו'. לְמַדְנּוּ
מִפְּסוּק זֶה, שְׁמַי שְׁלֵא חוֹשֵׁשׁ לָזֶה וְיִתְרָאָה
לְפָנָי הַמֶּלֶךְ בְּיָדַיִם מְזוּחָמוֹת, חָיִב מִיתָה. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂדֵי הָאָדָם יוֹשְׁבִים בְּרוּמוֹ שְׁל
עוֹלָם. אַצְבָּע אַחַת יֵשׁ בְּיַד הָאָדָם, וְהִיא
הַאֲצָבַע שְׁהָרִים מְשָׁה.

כְּתוּב (שם כו) וְעָשִׂיתָ בְּרִיחַם עֵצֵי שֹׁטִים
חֲמֻשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֹלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד וְחֲמֻשָּׁה

וְאֵינּוֹן חֲמִשׁ בְּרִיחִין, דְּאֶקְרוּן חֲמִשׁ מְאָה שְׁנִין,
 דְּאֵילָנָא דְחַיִּי אָזִיל בְּהוּ. וּבְרִית קְדִישָׁא
 אֲתַעַר (ס"א אֲתַגְזֹר), בְּחֲמִשׁ אֶצְבָּעָן דִּידָא. וּמְלָה (נ"א
 סְתִימָא) תֵּימָא הוּא עַל מַה דְּאֶמְרַת. וְעַל דָּא כָּל
 בְּרַבָּאן דְּבַהֲנָא, בְּאֶצְבָּעֵן תְּלִיין. פְּרִישׁוּ דִּידָא דְּמִשָּׁה
 עַל דָּא הוּהָ.

אִי כָּל דָּא אֵית בְּהוּ, לִית דֵּינָא לְמַחְוֵי בְּנִקְוֵי, פִּד
 מְבָרְכִין בְּהוּ לְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא. בְּנִין דְּבַהֲו,
 וּבְדוּגְמָא דְּלַהוֹן, מִתְבָּרַךְ שְׂמָא קְדִישָׁא. וְעַל דָּא אֲתוּן
 דְּחֲכָמֵיתוּ טוּבָא, הֵיךְ לָא אֲשַׁנְתָּוּ לְהָאֵי. וְלָא
 שְׂמַשְׁתָּוּ לְרַבֵּי שְׂמַעְיָה חֲסִידָא, וְאִיהוּ אָמַר, כָּל
 טְנוּפָא, וְכָל לְכַלּוּכָא, סְלִיקוּ לִיהּ לְסַטְרָא אַחְרָא, דְּהָא
 סַטְרָא אַחְרָא מִהָאֵי טְנוּפָא וְלְכַלּוּכָא אֲתוּן. וְעַל דָּא
 מִיָּם אַחְרוּזִים חוּבָה, וְחוּבָה אֵינּוֹן.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

בְּשִׁמְכֻרְכִים אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מְשׁוּם
 שְׂבָהֶם וּבְדוּגְמָתָם מִתְבָּרַךְ הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. וְלִכְּוֹן
 אֲתָם שְׂחַכְמִים אֲתָם הִרְבֵּה, אֵיךְ לָא
 הֲשַׁנְתָּתֶם לְזוּהָ? וְלָא שְׂמַשְׁתָּם אֵת רַבֵּי
 שְׂמַעְיָה הַחֲסִיד, וְהוּא אָמַר שְׂכָל טְנוּפָא וְכָל
 לְכַלּוּף הַעֲלוּהוּ לְצַד הָאַחַר, שְׁחַרְי הַצַּד
 הָאַחַר גְּזוּן מִהַטְנוּפָא וְהַלְכְּלוּף הַזֶּה, וְעַל זֶה
 מִיָּם אַחְרוּזִים חוּבָה, וְחוּבָה הֵם!?

הָאָדָם. וְהַבְּרִית הַתִּיכּוֹן בְּאֶמְצַע, גְּדוֹל וְעֵלְיוֹן
 מִהַכֹּל, כּוּ עוֹמְדִים שְׂאָר הָאַחֲרִים.

וְחַם חֲמִשָּׁה בְּרִיחִים, שְׂנַקְרָאִים חֲמִשׁ מְאוֹת
 שְׁנַיִם, שְׁהוּלֵךְ בְּהֵם עֵץ הַחַיִּים. וּבְרִית קְדִישׁ
 מִתְעוֹרֵר (בְּמִלָּה) בְּחֲמִשׁ אֶצְבָּעוֹת הַיָּדִים, וְדָבָר
 (בְּסִתְרָה) תְּמַה הוּא עַל מַה שְׂאֶמְרַת. וְלִכְּוֹן כָּל
 בְּרַכּוֹת הַבְּהֵן תְּלוּיּוֹת בְּאֶצְבָּעוֹת. פְּרִישַׁת יְדֵי
 מִשָּׁה עַל זֶה הֵיטְהָ.

אִם כָּל זֶה יֵשׁ בְּהֵם, אֵיךְ דִּין לְהִיטְ בְּנִקְוִין

תְּזוּהוּ וְלֹא יִכִּילוּ לְמַלְלָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּרִי,
 שְׂמָא דְאֲבוּד מָאן הוּא. שְׁתִּיב יַנּוּקָא
 רַנְעָא חָדָא, קָם לְגַבִּיָּה אַמִּיָּה וְנִשְׁק לָהּ, אָמַר לָהּ
 אַמִּי, עַל אַבָּא שְׂאִילוּ לִי אֵלִין תְּפִימִין, אִימָא לֹון.
 אָמְרָה לִיה אִימִיָּה, בְּרִי, בְּדַקְתָּ לָּהּ. אָמַר הָא
 בְּדַקִּית, וְלֹא אֲשַׁבְּחִית בְּדַקָּא יָאוּת. לְחִישָׁא לִיה
 אַמִּיָּה, וְאֶהְדֵּר לְגַבִּיָּהּ, אָמַר לָהּ אֶתוּן שְׂאֵלְתוּן
 עַל אַבָּא, וְהָא אֶסְתַּלַּק מֵעֲלֵמָא, וּבְכַל יוֹמָא
 דְתַסִּידִי קְדִישִׁין אֲזִלִין בְּאַרְחָא, אִיהוּ טִייעָא
 אֶבְתַּרִיָּהּ. וְאִי אֶתוּן קְדִישִׁי עֲלִיזִינִין, הִיךְ לָא
 אֲשַׁבְּחִתוּן לִיה, אֲזִיל טִייעָא אֶבְתַּרִיכוּ.

אָבַל בְּקַדְמִיתָא תְּמִינָא בְּכוּ, וְהַשְׁתָּא תְּמִינָא בְּכוּ.
 דְאֲבָא לָא חָמָא חֲמָרָא דְלֹא (ס"א דְלָחוּ) טָעִין
 אֶבְתַּרִיָּה חֲמָרָא, לְמַסְבַּל עוֹלָא דְאוּרִיָּתָא. וּפִינּוּ דְלֹא
 זְכִיתוּן דְאֲבָא יִטְעוּן אֶבְתַּרִיכוּ, לָא אִימָא מָאן הוּא

לשון הקודש

אבא, והרי הסתלק מהעולם, ובכל יום
 שחסידיים קדושים הולכים בדרך, הוא סוחר
 אחריהם. ואם אתם קדושים עליונים, איך
 לא מצאתם אותו, הלקד הסוחר אחרים?
 אבל בהתחלה ראיתי בכם, וכעת ראיתי
 בכם, שאבא לא ראה חמור שלא (שחיה) טען
 אחריו חמור לסבל על התורה. פינן שלא

תמחו ולא יכלו לדבר. אמר רבי יהודה,
 בני, מהו שם אביד? שתק התינוק רנע אחר,
 עמד לפני אמו ונשק לה. אמר לה, אמִי, על
 אבא שאלו החכמים הללו, האם אמר להם?
 אמרה לו אמו, בני, בדיקת אותם? אמר, הרי
 בדיקתי ולא מצאתים כראוי. לחשה לו אמו
 וחזר אליהם. אמר להם, אתם שאלתם על

אָבֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, בְּדַדְמֵי לָן, הֵא
 יְנוּקָא לָאוּ בַר נָשׁ הוּא. אֲבָלוּ. וְהָהוּא יְנוּקָא הָוָה
 אָמַר מִלֵּי דְאוּרֵייתָא, וְחִדּוּשֵׁי אוּרֵייתָא. אָמְרוּ, הַב
 וְנִבְרִיךְ. אָמַר לְהוּ, יָאוּת אֲמַרְתוּן. בְּגִין דְשָׂמָא
 קִדִּישָׁא לָא מִתְבְּרֵךְ בְּבִרְכָה דָא, אֵלָא בְּהַזְמָנָה.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת יי בְּכָל עֵת וְגו'.
 וְכִי מַה חָמָא דְדוּד לֹאמַר אֲבָרְכָה אֶת יי. אֵלָא,
 חָמָא דְדוּד דְבַעֵי הַזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה. בְּגִין
 דְבִשְׁעֵתָא דְבַר נָשׁ יְתִיב עַל פְּתוּרָא, שְׂכִינְתָא קַיִמָא
 תַּמּוּן, וְסִטְרָא אַחְרָא קַיִמָא תַּמּוּן. כִּד אֲזַמִּין בַּר נָשׁ
 לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, שְׂכִינְתָא אֶתְתַּקְנַת (נ"א
 בְּהַזְמָנָה דָא) לְגַבֵּי עֵילָא, לְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, וְסִטְרָא אַחְרָא
 אֶתְתַּפְּיָא. (נ"א וְאֵי אֶתְתַּקְנַת בְּבִרְכָתָא לְגַבֵּי עֵילָא, וְסִטְרָא אַחְרָא לָאוּ אִיהוּ
 בְּכָלְלָא) וְאֵי לָא אֲזַמִּין בַּר נָשׁ לְבִרְכָא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ
 הוּא, סִטְרָא אַחְרָא שְׁמַע וּמְכַשְׁבֵּשָׁא לְמַתְוֵי לִיהּ
 חוּלְקָא בְּהֵיא בְּרַכָּה.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים לד) אֲבָרְכָה אֶת ה' בְּכָל עֵת
 וְגו'. וְכִי מַה רָאָה דְדוּד לֹאמַר אֲבָרְכָה אֶת ה'?
 אֵלָא רָאָה דְדוּד שְׁצַרִיד הַזְמָנָה, וְאָמַר אֲבָרְכָה.
 בְּגַלְלָא שְׂבִשְׂעָה שְׂאָדָם יוֹשֵׁב עַל שְׁלַחְנוּ,
 הַשְׂכִּינָה עוֹמְדַת שָׁם, וְהַצַּד הָאֲחֵר עוֹמֵד שָׁם.
 בְּשִׁמּוֹנְהוּן הָאָדָם לְבָרַךְ אֶת הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,
 הַשְׂכִּינָה מִתְתַּקְנַת (בְּהַזְמָנָה זו) לְגַבֵּי מַעְלָה לְקַבְּלָא

זְכִיתֶם שְׂאָבָא יִטְעֵן אַחֲרֵיכֶם, לֹא אָמַר לְכֶם
 מִיְהוּ אָבֵא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק,
 בְּנִדְמָה לְנוּ, תִּינוּק זֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם. אֲבָלוּ,
 וְאוֹתוֹ תִּינוּק הָיָה אוֹמֵר דְבַרֵי תוֹרָה וְחִדּוּשֵׁי
 תוֹרָה. אָמְרוּ, הֵבָה נְבִרְךְ. אָמַר לְהֶם, נָאָה
 אֲמַרְתֶּם, מִשּׁוּם שְׁהֵשֶׁם הַקְדוּשׁ לֹא מִתְבְּרֵךְ
 בְּבִרְכָה זוּ אֵלָא בְּהַזְמָנָה.

וְאֵי תִימָא, בְּשֵׁאר בְּרִכָּאן אַמַּאי לָא אֵית הַזְמָנָה.
 אֵלָא תְּהוּא מְלָה דְבִרְכָה, דְקָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ,
 אֵיתוּ הַזְמָנָה. וְתָא חָזִי דְהָכִי הוּא, דְהָאֵי דְמְבָרְךְ עַל
 פְּרִי, תְּהוּא פְּרִי אֵיתוּ הַזְמָנָה, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְלִית
 לִיה חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא. וְקוּדְם דָּא, דְתָוּה תְּהוּא
 פְּרִי בְרִשׁוֹת דְסִטְרָא אַחְרָא, לָא מְבָרְכִין עָלֶיהָ. וּכְתִיב
 (ויקרא יט) לֹא יֵאָכֵל, בְּגֵין דְלָא יְבָרְכוּן עַל תְּהוּא פְּרִי,
 וְלָא יִתְבָּרְךְ סִטְרָא אַחְרָא. כִּיּוֹן דְנִפְק מְרִשׁוֹתֵיהָ,
 יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִין עָלֶיהָ. וְאֵיתוּ הַזְמָנָא לְבִרְכָתָא. וְכֵן
 כָּל מִילִין דְעֵלְמָא דְקָא מְבָרְכִין עָלֵיהּ. כְּלָהוּ הַזְמָנָה
 לְבִרְכָתָא. וְלִית בְּהוּ חוּלְקָא לְסִטְרָא אַחְרָא.

וְאֵי תִימָא, אוֹף הָכִי לְבִרְכַת זְמוּן פִּסָּא דְבִרְכָתָא
 תָּוּה הַזְמָנָה, אַמַּאי תֵּב וְנִבְרִיךְ. אֵלָא, הוּאֵיל
 וּבְקַדְמִיתָא כִּד תָּוּה שְׁתֵּי, אָמַר בּוֹרָא פְּרִי הַגִּפְנִן. הָא

לשון הקודש

וְקִדְם זֶה שֶׁהִזָּה אוֹתוֹ פְּרִי בְרִשׁוֹת הַצַּד
 הָאֲחֵר, לֹא מְבָרְכִים עָלָיו, וְכָתוּב (ויקרא יט) לֹא
 יֵאָכֵל, בְּשִׁבִיל שֶׁלֹּא יְבָרְכוּ עַל אוֹתוֹ הַפְּרִי
 וְלֹא יִתְבָּרְךְ הַצַּד הָאֲחֵר. כִּיּוֹן שֶׁיֵּצֵא מְרִשׁוֹתוֹ,
 יֵאָכֵל, וּמְבָרְכִים עָלָיו. וְהִיא הַזְמָנָה לְבִרְכָה.
 וְכֵן כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם שֶׁמְבָרְכִים עָלֵיהֶם, כָּלֶם
 הַזְמָנָה לְבִרְכָה, וְאֵין בְּהֶם חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר.
 וְאִם תֹּאמַר, אָף כִּד לְבִרְכַת זְמוּן כּוּס בְּרִכָּה
 הִיְתֵיה הַזְמָנָה, מִדּוּעַ הֵבֵה וְנִבְרִיךְ? אֵלָא הוּאֵיל
 וּבְתַחֲלָה בְּשֶׁהִזָּה שׁוֹתָה אָמַר "בוֹרָא פְּרִי

בְּרִכּוֹת, וְהַצַּד הָאֲחֵר מִתְבּוֹפֵף. (ואם נִתְקַנַּת בְּבִרְכּוֹת
 לְגַבֵּי מַעְלָה וְהַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ כְּבָלֵל) וְאִם לֹא מִזְמוּן הָאֲדָם
 לְבָרְךְ אֵת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הַצַּד הָאֲחֵר
 שׁוֹמֵעַ וּמְכַשְׁבֵּשׁ לְהִיּוֹת לוֹ חֵלֶק בְּאוֹתָהּ
 בְּרִכָּה.

וְאִם תֹּאמַר, לְמָה אֵין הַזְמָנָה בְּשֵׁאר
 הַבְּרִכּוֹת? אֵלָא אוֹתוֹ דְּבַר הַבְּרִכָּה שֶׁמְבָרְכִים
 עָלָיו, הוּא הַזְמָנָה. וְכֹא וְרָאָה שֶׁכִּד זֶה, שֶׁזֶּה
 שֶׁמְבָרְךְ עַל הַפְּרִי, אוֹתוֹ פְּרִי הוּא הַזְמָנָה
 וּמְבָרְכִים עָלָיו, וְאֵין לוֹ חֵלֶק לַצַּד הָאֲחֵר.

הַזְמָנָה הַיּוֹם. וְהַשְׁתָּא לְבִרְכַּת מְזוּזָא, בְּעֵינֵי שְׁנֵי, לְהַזְמִינָה אַחֲרָא, דְּהָא כִּסָּא דָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הַיּוֹם, וְלֹא לְמְזוּזָא, וּבְגִין כֵּךְ בְּעֵי הַזְמָנָה דְּפוּמָא.

וְאִי תִימָא, נְבִרְךְ שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ, דָּא הוּא הַזְמָנָה, בְּרוּךְ שְׂאֲכַלְנוּ דָּא הוּא בְּרָכָה. הָכִי הוּא וּדְאִי. אֲבָל נְבִרְךְ, הַזְמָנָה אַחֲרָא אִיהוּ, הַזְמָנָה דְּבוּרָא פְּרִי הַגֶּפֶן. (ס"א דְּפוּמָא) דְּקִדְמִיתָא אִיהִי הַזְמָנָה לְכוּס דְּבִרְכָה סָתָם. וְהָאִי כוּס, פִּינּוֹן דְּאֲנִטִּיל אִיהוּ הַזְמָנָה אַחֲרָא בְּמִלָּה דְּנְבִרְךְ לְגַבֵּי עֲלָמָא עֲלָאָה דְּכָל מְזוּזֵינִי וּבְרַכָּאן מִתַּמָּן נְפָקִין, וּבְגִין כֵּךְ אִיהוּ בְּאַרְחַ סָתָם, דְּעֲלָמָא עֲלָאָה סָתָם אִיהוּ, וְלִית לְגַבֵּיהַ הַזְמָנָה. אֲלָא בְּדִרְגָא דָּא כוּס דְּבִרְכָה. (בְּמִלָּה דְּנְבִרְךְ) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפָּאָה חוֹלְקָנָא, דִּמּוֹן ^(דף קפ"ו ע"א) יוֹמָא דְּעֲלָמָא עַד הַשְׁתָּא, לֹא שְׂמַעְנָא מְלִין אֱלִין, וּדְאִי הָא אֲמִינָא דְּדָא לֹא בַר נֶשׂ אִיהוּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שֶׁהַקּוּדֵשׁ הַיּוֹם הַזֶּה הוּא הַזְמָנָה לְכוּס שֶׁל בְּרָכָה סָתָם. וְכוּס זו, פִּינּוֹן שְׂנִטִּיל, הוּא הַזְמָנָה אַחֲרַת בְּמִלַּת נְבִרְךְ לְגַבֵּי עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שְׂכַל מְזוּזוֹת וּבְרַכּוֹת יוֹצְאוֹת מִשָּׁם. וּמִשּׁוֹם זֶה הוּא בְּדִרְךְ נִסְתָּר, שְׁעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הוּא נִסְתָּר וְאִין אֱלִין הַזְמָנָה, אֲלָא בְּדִרְגָה זוֹ כוּס בְּרָכָה. (שְׂבַמְלַת נְבִרְךְ) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֲלַקְנוּ שְׁמִיּוֹם הָעוֹלָם עַד כְּעַתְּ לֹא שְׂמַעְנוּ דְּבָרִים אֱלֵי, וּדְאִי הַיּוֹם

הַגֶּפֶן, הַיּוֹם זֶה הוּא הַזְמָנָה. וְכַעַת לְבִרְכַּת הַמְּזוּזָא צְרִיכִים שְׁנֵי לְהַזְמִינָה אַחֲרַת, שְׁהַיּוֹם כוּס זו הוּא לְקוּדֵשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְלֹא לְמְזוּזָא, וּמִשּׁוֹם זֶה צְרִיךְ הַזְמַנְתָּ הַפֶּה.

וְאִם תֹּאמַר, נְבִרְךְ שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ זֹהִי הַזְמָנָה, בְּרוּךְ שְׂאֲכַלְנוּ מִשְׁלוֹ זֹהִי בְּרָכָה - כֵּךְ זֶה בְּדְאִי אֲבָל נְבִרְךְ זֹהִי הַזְמָנָה אַחֲרַת, הַזְמָנָה שֶׁל בּוּרָא פְּרִי הַגֶּפֶן. (שֶׁל הַפֶּה)

אָמַר לִיָּהּ, בְּרָא, מִלְּאֲכָא דִּינִי, רְחִימָא דִּילִיָּהּ, תַּאי
 דְּאִמְרַת וְעִשִׂית בְּרִיחִם עֵצִי שְׁטִיִּם תְּמַשָּׁה
 לְקַרְשֵׁי צֹלַע תְּמַשְׁכֵּן וְגו', וְתַמְשָׁה בְּרִיחִם וְגו', וְתַמְשָׁה
 בְּרִיחִם לִירְכַתִּים יָמָה. הָא בְּרִיחִים טוֹבָא אִיכָא הָכָא,
 וְיָדִים אֵינּוּן תִּרְיִן. אָמַר לִיָּהּ, דָּא הוּא דְּאִמְרִין,
 מִפּוֹמִיָּה דְּבַר נָשׁ אֲשַׁתְּמַע מָאן אִיהוּ. אַבְל הוֹאִיל
 וְלֹא אֲשַׁנְחַתוֹן אָנָּא אִיכָא.

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'. וְכִי בָּאן
 אֶתְר עֵינָיו דְּבַר נָשׁ, אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ, דִּילְמָא
 בְּגוֹפּוֹ אוֹ בְּדְרוּעֵיהּ, דְּאִפִּיק לְחֲכָם יִתִּיר מְכָל בְּנֵי
 עֲלָמָא. אֶלָּא קָרָא חָכִי הוּא וְדָאִי, דְּתַנֵּן, לָא יִתְדַּךְ בַּר
 נָשׁ בְּגִלּוּי דְּרִישָׁא ד' אַמּוֹת. מָאִי טַעְמָא. דְּשִׁכְנִיתָא
 שְׂרִיא עַל רִישִׁיהּ, וְכָל חַכִּים, עֵינָיו וּמְלוּי בְּרֹאשׁוֹ
 אֵינּוּן, בְּתַהוּא דְּשְׂרִיא וְקִימָא עַל רִישִׁיהּ.

לשון הקודש

פְּתַח וְאָמַר, (קהלת ב) הַחֲכָם עֵינָיו בְּרֹאשׁוֹ וְגו'.
 וְכִי אִיפָּה עֵינָיו שֶׁל הָאָדָם? אֶלָּא בְּרֹאשׁוֹ!
 שָׂמָא בְּגוֹפּוֹ אוֹ בְּזְרוּעוֹ, שְׁהוּצִיא אֶת הַחֲכָם
 יוֹתֵר מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם? אֶלָּא הַפְּסוּק בֶּן הוּא
 בְּוִדְאִי. שְׁלֵמְדִנּוּ, לֹא יִלְךְ אָדָם בְּגִלּוּי רֹאשׁ
 אַרְבַּע אַמּוֹת. מַה הַטַּעַם? שִׁשְׁכִּינָה שׁוֹרָה עַל
 רֹאשׁוֹ, וְכָל חַכָּם עֵינָיו וּדְבָרָיו בְּרֹאשׁוֹ הֵם,
 בְּאוֹתוֹ שְׁשׁוֹרָה וְעוֹמֵד עַל רֹאשׁוֹ.

אִמְרֵנוּ שֶׁזֶה אֵינוֹ בֶּן אָדָם.
 אָמַר לוֹ, בֶּן, מִלְּאֲדָה ה', אַהוּבָה, מַה שְּׁאִמְרַת
 וְעִשִׂית בְּרִיחִם עֵצִי שְׁטִיִּם תְּמַשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֹלַע
 תְּמַשְׁכֵּן וְגו', וְתַמְשָׁה בְּרִיחִם וְגו', וְתַמְשָׁה
 בְּרִיחִם לִירְכַתִּים יָמָה – הֲרִי הִרְבֵּה בְּרִיחִים
 יֵשׁ בָּאן, וְיָדִים הֵם שְׁטִיִּים. אָמַר לוֹ, זֶהוּ
 שְׁאִמְרֵנוּ, מִפִּי הָאָדָם נִשְׁמַע מִיָּהוּ. אַבְל
 הוֹאִיל וְלֹא הִשְׁנַחְתָּם – אֲנִי אָמַר.

וְכַד עֵינָיו תִּמְּן, לִינְדַע דִּהְהוּא נִהוּרָא דְאֲדִלִּיק עַל
 רִישֵׁיהּ, אֲצַטְרִיךְ לְמִשְׁחָא, בְּגִין דְּנוּפָא דְבַר
 נֶשֶׁ אִיהוּ פְתִילָה, וְנִהוּרָא אֲדִלִּיק לְעִילָא, וְשְׁלֵמָה
 מְלָכָא צְוּחַ וְאָמַר, (קהלת ט) וְשֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ אֵל יִחָסֵר,
 דִּהָא נִהוּרָא דְבְּרָאשׁוֹ, אֲצַטְרִיךְ לְמִשְׁחָא וְאִינוּן
 עוֹבְדֵין טָבָאן. וְעַל דָּא הֶחֱכַם עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ, וְלֹא
 בְּאַתָּר אַחֲרָא.

אַתּוּן חֲכִימִין, וְדָאֵי שְׂכִינְתָא שְׂרִיָא עַל רִישֵׁיכוֹ,
 הֵיךְ לָא אֲשַׁנְחַתּוּן לְהָאֵי, דְּכִתִּיב וְעָשִׂיתָ
 בְּרִיחִים וְגו', לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה
 בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית
 אָמַר קָרָא, שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לָא אָמַר קָרָא. דִּהָא
 אֶחָד וְשֵׁנִית, דָּא חָשִׁיבוּ דְתֵרִין סְטֵרִין, וּבְגִין כֶּף עֶבֶד
 חוֹשְׁבָנָא בְּתֵרִין אֵלִין.

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

רְאִשִׁיכֶם, אֵיךְ לֹא הִשְׁנַחְתֶּם לְזוּחַ? שְׂכִיב
 וְעָשִׂיתָ בְּרִיחִים וְגו', לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן
 הָאֶחָד. וְחִמְשָׁה בְּרִיחִים לְקַרְשֵׁי צֵלַע הַמִּשְׁכָּן
 הַשֵּׁנִית. הָאֶחָד וְהַשֵּׁנִית אָמַר הַפְּסוּק,
 שְׁלִישִׁית וּרְבִיעִית לֹא אָמַר הַפְּסוּק. שְׁהָרִי
 אֶחָד וְשֵׁנִית נְחָשְׁבִים לְשְׁנֵי צְדָדִים, וּמִשׁוּם זֶה
 הַחֲשָׁבוֹן בְּשְׁנֵי אֵלֶּה.

וּבְשֵׁעֵינָיו שֶׁם, יַדַּע שְׂאוֹתוֹ אֹר שְׂדוּלֵק עַל
 רֹאשׁוֹ צְרִיךְ שֶׁמֶן, מִשׁוּם שְׁנוּף הָאָדָם הִיא
 פְתִילָה, וְאֹר הוֹלֵק לְמַעְלָה, וְשְׁלֵמָה הַמְלֻךְ
 צוּחַ וְאָמַר: (שם ט) וְשֶׁמֶן עַל רֹאשׁוֹ אֵל יִחָסֵר,
 שְׁהָרִי הָאֹר שְׂבְּרָאשׁוֹ צְרִיךְ שֶׁמֶן וְאוֹתָם
 מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְלִכֵּן הֶחֱכַם עֵינָיו בְּרָאשׁוֹ,
 וְלֹא בְּמָקוֹם אַחֵר.

אַתֶּם חֲכָמִים, וְדָאֵי הַשְׂכִּינָה שׁוֹרְהָ עַל

אָתוּ אֵינּוֹן וְנִשְׁקוּהוּ, (בְּמִלְקָדְמִיז) בָּכָה רַבִּי יְהוּדָה, וְאָמַר,
 רַבִּי שְׂמַעוֹן וּפְאָה חוֹלְקָךְ, וּפְאָה דָרָא, וְהָא
 בְּזוּבְתָךְ אֶפִּילוּ יַעֲקֹב דְּבִי רַב, אֵינּוֹן טַנְרִין רַמְאִין
 תַּקִּיפִין. אָתָּאת אִמְיָה, אָמְרָה לֹזֵן רַבּוּתִי, בְּמַטּוֹ
 מַעֲיִבוּ, לָא תִשְׁגַּחֲוֵן עַל בְּרִי, אֵלְא בְּעֵינָא טָבָא. אָמְרוּ
 לָהּ, וּפְאָה חוֹלְקָךְ אָתָּתָא כְּשָׂרָה, אָתָּתָא בְּרִירָא מְכָל
 שְׂאָר נָשִׁין, וְהָא קְדָשָׁא בְּרִידְךָ הוּא בְּרִיר חוֹלְקָךְ,
 וְאָרִים דְּגִלְךָ עַל כָּל שְׂאָר נָשִׁין דְּעֵלְמָא.

אָמַר יַעֲקֹב, אֵינָא לָא מְסַתְּפִינָא מַעֲיָנָא בִישָׂא, דְּבַר
 נִנְנָא רַבָּא וַיִּקְרָא אֵינָא, וְנִנְנָא לָא דְחִיל
 מַעֲיָנָא בִישָׂא, דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית מ"ח) וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב
 הָאָרֶץ, מָאִי לָרֹב, לְאִסְגָּאָה עַל עֵינָא. וְתַנִּינֵן, מַה
 דְּגִים דִּיפָּא, מִיָּא חָפִי עֲלִיהוֹן, וְלִית עֵינָא בִישָׂא וְכוּ'.
 לָרֹב וְדָאִי, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּגוּ בְּנֵי אִנְשָׂא עַל אֶרְעָא.
 אָמְרוּ, בְּרָא, מְלֹאכָא דִּינִי, לִית בְּנָא עֵינָא בִישָׂא, וְלֹא

לשון הקודש

וְהָרִים דְּגִלְךָ עַל כָּל שְׂאָר נְשׁוֹת הָעוֹלָם!
 אָמַר הַתֵּינוֹק, אֲנִי לֹא פוֹחַד מֵעֵין רָעָה, שְׁפֹן
 דְּגַ גְּדוֹל וְנִכְבֵּד אֲנִי, וְדַג לֹא פוֹחַד מֵעֵין רָעָה,
 שְׂכַתוּב (בְּרֵאשִׁית מ"ח) וַיִּדְגּוּ לָרֹב בְּקֶרֶב הָאָרֶץ.
 מַה זֶה לָרֹב? לָרַבּוֹת עַל הָעֵין. וְשַׁנִּינֵנוּ, מַה דְּגִי
 הָיִים הַמֵּיִם מְכַסִּים עֲלֵיהֶם וְאִין עֵין רָעָה וְכוּ'.
 לָרֹב וְדָאִי, בְּקֶרֶב הָאָרֶץ, בְּתוֹךְ בְּנֵי הָאָדָם
 עַל הָאָרֶץ. אָמְרוּ, בְּן, מְלֹאךְ הוּא, אִין בְּגוּ עֵין

בָּאוּ הֵם וְנִשְׁקוּהוּ. (בְּתַחֲלָה) בָּכָה רַבִּי יְהוּדָה
 וְאָמַר, רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲשֶׁרִי חִלְקְדוּ אֲשֶׁרִי הַדּוֹרוֹ
 שְׁהָרִי בְּזוּבְתָךְ אֶפִּילוּ תִינּוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבֵּן
 הֵם סְלָעִים רַמִּים תַּקִּיפִים. בָּאָה אִמּוֹ. אָמְרָה
 לָהֶם, רַבּוּתִי, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם אֵל תִּשְׁגִּיחוּ עַל
 בְּנֵי, אֵלְא רַב בְּעֵין טוֹבָה. אָמְרוּ לָהּ, אֲשֶׁרִי
 חִלְקְדוּ אִשָּׁה כְּשָׂרָה, אִשָּׁה בְּרוּרָה מְכָל שְׂאָר
 הַנְּשִׁיִּם, שְׁהָרִי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרַר חִלְקְדוּ

מִסְטָרָא דְעֵינָא בִישָׁא אֲתִינָן. וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא חֲפִי
עַלְךָ בְּגַדְפוּי.

פִּתְחָא וְאָמַר (בראשית מח) הַמְּלֶאכֶּה הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע
יִבְרַךְ וְגו'. הָאִי קָרָא אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ קְדֻשָׁא,
אִי בְרוּחַ קְדֻשָׁא אָמַר לִיה, רָזָא דְחֲכַמְתָּא אִית בֵּיה.
הַמְּלֶאכֶּה, קָרִי לִיה מְלֶאכֶּה. וְקָרִי לִיה שְׂמֵחָן אַחֲרֵינִין.
הָכָא, אֲמַאי אֲקָרִי מְלֶאכֶּה. אֵלָּא כִּד אִיהוּ שְׁלִיחָא
מְלֵעִילָא, וְקַבִּילַת זִהְרָא מִגּוֹ אֲסַפְקֵלְרִיָּא דְלֵעִילָא, (ס"א
דְפֵר) דְכַרְדִּין מְבַרְכִין לָהּ אָבָא וְאֲמָא לְהָאִי, אֲמַרִי לָהּ
בְּרַתִי, זִילִי נְטוּרִי בֵּיתֶךָ, פְּקִידִי לְבֵיתֶךָ. חָכְמִי עֲבֹדִי
לְבֵיתֶךָ. זִילִי וְזוּנִי לֹון. זִילִי, דְהֵהוּא עֲלֵמָא דְלִתְתָּא
מְחַכָּא לָךְ, בְּנִי בֵּיתְךָ מְחַכָּאן מְזוּנָא מְנַךְ, הָא לָךְ כָּל
מַה דְתַצְטְרְכִי לְמִיּהֵב לֹון, בְּרִין אִיהִי מְלֶאכֶּה.

וְאִי תִימָא, וְהָא בְּכַמְה דּוּכְתִי אֲקָרִי מְלֶאכֶּה, וְלֹא
אֲתִי לְמִיּוֹן עֲלֵמִין. וְעוּדָא, דְבִשְׂמָא דָּא לָא זֶן

לְשׁוֹן הַקּוּדֻשׁ

אֲסַפְקֵלְרִיָּא שְׁלַמְעֵלָה, (שא) שְׂבִשְׂמִיכְרִים
אָבָא וְאֲמָא לָהּ, אֲוֹמְרִים לָהּ: בְּתִי, לְכִי
שְׂמִרִי בֵּיתְךָ! פְּקִידִי אֵת בֵּיתְךָ! כָּךְ עָשִׂי
לְבֵיתְךָ! לְכִי וְזוּנִי אוֹתָם. לְכִי, שְׂאוּתוֹ עוֹלָם
שְׁלַמְטָה מְחַכָּה לָךְ, בְּנִי בֵּיתְךָ מְחַכָּים לְמִוּוֹן
מִמְּךָ! חֲרִי לָךְ כָּל מַה שְׂתַצְטְרְכִי לְתַת לָהֶם.
וְאִזּוּ הִיא מְלֶאכֶּה.

וְאֵם תֹּאמַר, וְחֲרִי בְּכַמְה מְקוּמוֹת נִקְרָא

רָעָה, וְלֹא מִצַּד עֵינֵי רָעָה בְּאֵנִי, וְהַקּוּדֻשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְכַסֶּה עֲלֶיךָ בְּכַנְפוּי.

פִּתְחָא וְאָמַר, (ש) הַמְּלֶאכֶּה הַגּוֹאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע
יִבְרַךְ וְגו'. פְּסוּק זֶה אָמַר יַעֲקֹב בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ.
אִם בְּרוּחַ הַקְּדוּשׁ אָמַר אוֹתוֹ, סוּד חֲכַמְה יֵשׁ
בוֹ. הַמְּלֶאכֶּה, קוּרָא לוֹ מְלֶאכֶּה, וְקוּרָא לוֹ שְׂמוֹת
אַחֲרִים. מִדּוּעַ נִקְרָא בְּאֵן מְלֶאכֶּה? אֵלָּא
כִּשְׂהוּא שְׁלִיחַ מְלַמְעֵלָה וּמְקַבֵּל זִהְרָא מִתּוֹךְ

עֲלָמִין, אֵלֶּא בְּשֵׁמָא דִּי. הָכִי הוּא וְדָאֵי, כִּד שְׁלִיחַ
מִגּוֹ אֲבָא וְאֲמָא, אֲקָרִי מִלְּאָדָּי, וְכִיּוֹן דְּשִׂאֲרֵי עַל
דְּוִכְתִּין, עַל תְּרִין כְּרוּבִין יִי שְׁמִיחָה.

לְמוֹשֶׁה כִּד אֶתְחַזֵּי לִיהּ בְּקִדְמִיתָא, אֲקָרִי (שמות ג)
מִלְּאָדָּי. לִיעֲקֹב לָא אֶתְחַזֵּי הָכִי, אֵלֶּא
כְּדוּגְמָא, דְּכְתִיב (בראשית כט) וְרָחֵל בָּאָה, דָּא דִּיּוֹקְנָא
דְּרָחֵל אַחְרָא, דְּכְתִיב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר יְיָ קוֹל כְּרָמָה
נִשְׁמָע וְגו'. רָחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ. וְרָחֵל בָּאָה סְתָם,
עִם הַצֵּאֵן דְּרִגִין דִּילָהּ. אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ וְדָאֵי. וְכִלְהוּ
אֶתְמַנּוּן וְאֶתְפְּקִדוּן בִּידְהָא. כִּי רוּעָה הִיא, אִיהִי
מִנְהִיגָא לִזְוֵן, וְאֶתְפְּקִדָא עֲלֵיהוּ.

וְהָכִי (דף קפ"ז ע"ב) בְּמוֹשֶׁה כְּתִיב, (שמות ג) וַיֵּרָא מִלְּאָדָּי יְיָ
אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ. וְאִי תִימָא יִתִיר הוּא
שְׁבַתָּא דְאַבְרָהָם, דִּלָּא כְּתִיב בֵּיהּ מִלְּאָדָּי, אֵלֶּא (בראשית

לשון הקודש

שְׁכַתוּב (ירמיה לא) כֹּה אָמַר ה' קוֹל כְּרָמָה נִשְׁמָע
וְגו', רָחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ. וְרָחֵל בָּאָה, סְתָם.
עִם הַצֵּאֵן, הַדְּרָגוֹת שְׁלָהּ. אֲשֶׁר לְאֵבִיהָ, וְדָאֵי.
וְכִלְמֵן נִמְנָו וְהַתְּפַקְדוּן בִּידְהָ. כִּי רוּעָה הִיא,
הִיא מִנְהִיגָה אוֹתָם וּמְפַקְדַת עֲלֵיהֶם.

וְכִד כְּתוּב בְּמוֹשֶׁה, (שמות ג) וַיֵּרָא מִלְּאָדָּי ה'
אֵלָיו בְּלִבַּת אִשׁ. וְאִם תֵּאמַר שְׁבַתָּה
אַבְרָהָם יוֹתֵר, שְׁלָא כְּתוּב כּוּ מִלְּאָדָּי –

מִלְּאָדָּי, וְלֹא בָּא לִזְוֵן עוֹלְמוֹת, וְעוֹד, שְׁבַשְׁשׁ זֶה
לֹא זֶן אֶת הָעוֹלְמוֹת, אֵלֶּא בְּשֵׁם שֶׁל הַשֵּׁם –
כִּד זֶה בּוֹדָאֵי. כְּשִׁשְׁלִיחַ מִתּוֹךְ אֲבָא וְאֲמָא,
נִקְרָא מִלְּאָדָּי. וְכִיּוֹן שְׁשׁוּרָה עַל מְקוֹמוֹת, עַל
שְׁנֵי כְּרוּבִים, שְׁמוֹ ה'.

כְּשִׁנְרָאָה לְמוֹשֶׁה בַּתְּחִלָּה נִקְרָא מִלְּאָדָּי.
לִיעֲקֹב לֹא נִרְאָה כִּד, אֵלֶּא כְּדוּגְמָא, שְׁכַתוּב
(שם כט) וְרָחֵל בָּאָה. זֶה דְמוֹת שֶׁל רָחֵל אַחְרָת,